

On Prayer

Jewish Lights (<http://jewishlights.com/>) is een Amerikaanse uitgever, die veel interessante populair-wetenschappelijke boeken uitgeeft op joods-religieus en voornamelijk niet-orthodox gebied. Zij introduceren nu een nieuwe wekelijkse column op hen website, genaamd “**On Prayer.**” Hierin zullen verscheidene auteurs wekelijks een bijdrage schrijven met inzichten in onderwerpen die met gebed te maken hebben.

In deze dagen rond Rosj Hasjana and Jom Kipoer staan columns met onderwerpen die aan de Hoge Feestdagen raken centraal. We hebben –met toestemming– het speciaal geschreven artikel van Dr. Louis E. Newman, auteur van *Repentance: The Meaning and Practice of Teshuvah* overgenomen. U vindt het hieronder.

Het Engelse origineel is te vinden op <http://jewishlights.com/page/category/9-6-10>.

De vertaling is van Nico Vissel.

BOETEDOENING EN BEROUW:

EEN VERGETEN KUNST?

Louis E. Newman

In de voorbije maanden heb ik herhaaldelijk de volgende gedachtewisseling in een of andere vorm gehad. Ik vertel een kennis dat ik net een boek af heb over berouw en boetedoening en zij zeggen dan dat ze het onderwerp vergeving zo interessant vinden. Zij beweren dan dat het psychologisch zoveel gezonder is om te vergeven, dan wrokgevoelens vast te houden, waarmee ze aangeven dat ze het onderwerp belangrijk vinden. De verwarring tussen boetedoening en vergeving is, lijkt het, algemeen en onthullend.

Ik leg dan uit dat vergeving van ons verlangd wordt als ons *onrecht is aangedaan door een ander*. Dat gaat over onze bereidheid ruimhartig en meelevend te zijn jegens hen, die een pijnlijk en ongegrond gedrag hebben vertoond. Aan de andere kant is boetedoening datgene wat van ons verwacht wordt, als we *anderen onrecht hebben aangedaan*. Daar hoort bij het bekennen van onze misstappen, spijt hebben, verontschuldigen aanbieden en vergeving vragen (hier komt de verwarring vandaan, die zovelen hebben), schadevergoeding aanbieden, introspectie en tenslotte oude gedragspatronen verwijderen.

In deze periode rond Rosj Hasjana en Jom Kipoer is het dringend nodig na te gaan wat berouw en boetedoening is en wat er zo belangrijk aan is.

Zeker, vergeven is moeilijk en komt niet veel voor, maar ik wil laten zien, dat werkelijke boetedoening moeilijk is, makkelijk misverstaan kan worden en zelden beoefend wordt. In weerwil van talloze preken van onze rabbijnen over het onderwerp is het proces van boetedoening enigszins onbegrijpelijk voor de meeste Joden (en natuurlijk ook voor niet-Joden). Menigeen ziet er de noodzaak niet echt van in en anderen die deze weg wel zijn opgegaan, geven het op als ze een van de vele obstakels tegenkomen. Boetedoening is een verloren kunst geworden.

Een aantal voorbeelden, die we naar ik vermoed allemaal wel kennen:

- Een gezinslid, dat telkens een suggestie ontwijkt dat ze iets gedaan heeft wat een ander heeft gekwetst door herhaaldelijk te zeggen dat het echt de schuld is van iemand anders.
- De baas die misschien wel toegeeft fouten gemaakt te hebben, maar er nooit toekomt om zich te verontschuldigen of, nog erger, de woorden uitsprekt maar het niet meent.
- De echtgenoot, die een partner bedriegt en zich hevig verontschuldigt, maar absoluut niets wil ondernemen om het geschokte vertrouwen te herstellen.
- De vriend, die gewoonlijk zich ruw uit of impulsief handelt, maar het bewustzijn mist om naar de werkelijke oorzaken van dit gedrag te zoeken.
- De persoon, die herhaaldelijk verbetering belooft van ongewenste gewoontes –stoppen met roken, meer tijd vrij maken voor de kinderen, minder oordelend over anderen spreken– maar toch voortdurend in oude gedragspatronen terugvalt.

Als je deze voorbeelden beziet, die we vrijwel dagelijks tegenkomen, moet je je toch afvragen wat echte schuldbekentenis en berouw zo moeilijk maakt. En waarom zou je het eigenlijk moeten proberen?

Boetedoening, schuldbekentenis, in de Joodse traditie *tesjoewa* genoemd, –omkeren of terugkeren– behelst een volledige omkering van ons zelf en onze houding tegenover anderen. Het behoeft diepgaand zelfbewustzijn om onze blinde vlekken te herkennen en de karaktertrekken te vinden, die bepalen hoe we telkens terugvallen in ongewenst gedrag. Het verlangt dat we zonder aarzelen of gedraai de volle verantwoordelijkheid aanvaarden voor ons gedrag en dan iets ondernemen om de gevolgen van onze handelingen te elimineren. En alsof dat niet genoeg is, onderwijst het Jodendom dat het proces van *tesjoewa* nooit helemaal voltooid is. Telkens als zich de gelegenheid voordoet om dezelfde fouten weer te maken, moeten we het verleden afzweren en een nieuwe weg kiezen. *Tesjoewa* is dan ook werkelijk een ‘gebed zonder einde’. Een ander hun misstappen tegen ons vergeven, is daarbij vergeleken een koud kunstje.

Er zijn talloze horden in de weg naar echte boetedoening. Zelfbedrog, oneerlijkheid, koppigheid –om maar wat te noemen. Iedereen wil gewaardeerd worden door zijn geliefden en het is daarom verleidelijk om daden te verbergen waardoor we hun afhankelijkheid zouden kunnen verliezen. Iedereen weet dat er van ons verwacht wordt dat we ons verontschuldigen als we iemand kwetsen en het is verleidelijk om spijt te veinzen en een zinledige verontschuldiging uit te spreken. Maar vals berouw is net als vals geld waardeloos. We kunnen onze integriteit niet herstellen of onze relaties met anderen helen door alleen maar berouw te veinzen. Naar een ethisch leven is er alleen de rechte weg.

Dat alles verklaart waarom oprecht berouw zo zeldzaam is. Zelfonderzoek en herstel van door ons beschadigde relaties is, zoals altijd, zwaar werk. Daarbij stel ik, dat de cultuur waar we in

leven deze zwaarigheden opstapelen. In de verwachting dat we elk probleem dat we tegenkomen snel kunnen oplossen, zijn we minder geneigd het langdurige en zware werk van *tesjoewa* aan te vatten en nog minder om het althans te proberen. Als we virtuele vrienden hebben in plaats van echte persoonlijke vriendschappen verliezen we de drang om de innerlijke eerlijkheid te ontwikkelen, die *tesjoewa* van ons eist.

Wat het kost als berouw en boete worden genegeerd, is niet zo makkelijk te bepalen, maar we zien de schade overal. We zien het van publieke figuren, die worden betrappt op bedrog en fraude en het glashard ontkennen. We zien het in TV programma's waar mensen hun misstappen als vermaak voor een zaal publiek bekennen, maar geen spoor tonen van de innerlijke strijd, die bij de ontwikkeling van schuldbesef horen. Maar nog sterker beseffen we het in de rustige momenten in ons leven als we onszelf bekennen, dat we niet onze eigen waarden en normen naleven, maar ook niet weten hoe we ons gevoel van heelheid en integriteit zouden kunnen terugwinnen.

Uiteindelijk is de waarde van *tesjoewa* nu juist dat we een manier vinden om in het reine te komen met het verleden, met name omdat we het hebben aangekeken en er volledig verantwoordelijkheid voor hebben genomen. Het stelt ons in de gelegenheid te ontsnappen aan het schuldgevoel of zelfs de wanhoop waar menigeeen mee leeft. In de plaats daarvan komt een leven met zelfaanvaarding en hoop in de wetenschap dat er altijd een kans is op morele vernieuwing. We kunnen zelfs ontdekken –zoals de rabbijnen onderwezen– dat waar berouw onze overtredingen in verdiensten kunnen veranderen. *Tesjoewa* wordt waardevoller naarmate we ons er meer voor inspannen.

Als we dit jaar de *Aseret jemie tesjoewa*, de Tien Dagen van Inkeer en Berouw, de heiligste dagen van het Joodse jaar beleven, zou het goed zijn onze aandacht te richten op wat berouw is en wat niet. Het is veel makkelijker deze tijd op te vatten als een gelegenheid om anderen hun misstappen jegens ons te vergeven, maar het is veel bevredigender te beseffen dat deze tijd een geschenk is, een gelegenheid voor zelfonderzoek naar de kwetsingen die we anderen hebben aangedaan en daarmee onze eigen kwaliteiten hebben verloochend. De weg is beschreven door de tradities. Onze aanpak wordt ook bepaald door hoe we met onze innerlijke weerstand omgaan en waar we vooruitgaan door zo'n proces.

Er is niet meer nodig dan een precies begrip van wat er vereist is en de wil om opnieuw te beginnen.

Tsom kal, een goed vasten.